

การรับรู้และการปฏิบัติตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวอโศก

Perception and Practice of Concept of Sufficiency Economy and Boon Niyom
 (Merit-Based) Economy in Community Economy of Asoke Community

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ: ๔ มิ.ย.๖๑

วันที่แก้ไขบทความ: ๑๑ ธ.ค.๖๑

วันที่ตอบรับบทความ: ๑๗ ธ.ค.๖๑

แก้วบุญเกื้อ ศรีลิขิตตานนท์^๑

Kaewbunkua Sreelikittanont^๑

วิวัฒน์ชัย อัดถากร^๒

Wiwatchai Attakorn^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การรับรู้และการปฏิบัติตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวอโศก นอกจากนี้ยังเสนอแนะการประยุกต์ต่อธุรกิจชุมชนและต่อนโยบายสาธารณะที่มีผลต่อประชาชนทั้งสังคมไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกชุมชนราชธานีอโศก จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีสถานะเป็นฆราวาสและไม่ใช่นักเรียน จำนวน ๑๖๖ คน จากจำนวนประชากร ๒๘๔ คน ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามสะดวก (Accidental or Convenience Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis Method) ด้วยค่าสถิติร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด และมีระดับการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมในระดับมากที่สุด โดยทั้ง ๒ หลักคิดมีความสอดคล้องกันที่เป้าหมาย แนวคิด และหลักการปฏิบัติ ส่วนด้านการปฏิบัติตามในเศรษฐกิจชุมชนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติตามในเศรษฐกิจชุมชนตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและเศรษฐกิจบุญนิยม ซึ่งยึดมั่นในศีลธรรมตามแนวทางพุทธศาสนาในระดับมากที่สุด โดยข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงต่อธุรกิจชุมชนและต่อนโยบายสาธารณะ คือ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักและเร่งศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรม โดยสามารถอาศัยตัวแบบของชุมชนราชธานีอโศกที่ใช้หลักคิดบุญนิยม ซึ่งสอดคล้องกับหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิตจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งชุมชนราชธานีอโศกยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติจริง ผู้สนใจสามารถเข้าไปศึกษาเรียนรู้ทดลองปฏิบัติได้ ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นชุมชนที่ยึดหลักพุทธเศรษฐศาสตร์ที่รัฐบาลควรให้การส่งเสริม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในธุรกิจชุมชนโดยเฉพาะเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งด้านธุรกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านคุณธรรมจริยธรรม

^๑ สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

E-mail: kaewbunkua.sre@gmail.com

^๒ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรนานาชาติ) และการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คำสำคัญ: การรับรู้, หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง, หลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม, การปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชน, นโยบายสาธารณะ

Abstract

This study aimed to analyze the perception and practice of concepts of Sufficiency Economy and Boon Niyom (merit-based) Economy in community economy of Asoke Community and to recommend how to apply both concepts for community economies and public policies. The study adopted a quantitative research approach using survey and participant observation. The population of the study consisted of 284 Asoke people in Ratchathani Asoke, Ubon Ratchathani province. Data were collected using convenience sampling from a sample of 166 Asoke people. The data were analyzed using descriptive statistics with percentages. The findings revealed that the respondents had a highest-level perception of both concepts; there is concordance Congruence between the two concepts was shown in goals, basic concepts, and practice. People of Asoke had applied the concepts of Sufficiency Economy and Boon Niyom Economy in their community economic practices at the highest level. Recommendations from this study were that related sectors need to realize and learn how to apply the concept of Sufficiency Economy for economic development. Ratchathani Asoke community can be a role model since it successfully applied both Sufficiency Economy and Boon Niyom Economy concepts for developing their own self-reliant community. The government should provide more support to

Ratchathani Asoke community which is a Buddhist community. In addition, community businesses can apply both concepts to their business practices, particularly Corporate Social Responsibility (CSR) in various aspects including business, environment and ethics.

Keywords: Perception, Concept of Sufficiency Economy, Boon Niyom (Merit-Based) Economy, Actions in Community Economy, Public policy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลไทยบริหารประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ยึดการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยดูผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) เป็นตัวตั้งในการพัฒนาประเทศ และหวังว่าความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงปริมาณดังกล่าวจะกระจายไปสู่ชนชั้นล่าง (Trickle-Down Effect) ให้มีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น นับตั้งแต่แผนพัฒนาฉบับที่ ๑ จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ (๒๕๐๔-๒๕๓๔) สะท้อนให้เห็นว่า แผนพัฒนาของรัฐเปิดประเทศเต็มที่ เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมและภาคเกษตร มีการนำเอาวิทยาการและระบบสื่อสารใหม่ ๆ เข้ามาใช้ประกอบอาชีพ ในภาคเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปจากวิธีการผลิตทางการเกษตรไปสู่วิธีการผลิตทางอุตสาหกรรมและบริการมากยิ่งขึ้น การพัฒนาในลักษณะนี้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวางดังเห็นได้ว่า เศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีการเติบโตในอัตราสูง ความทันสมัย และความเจริญทางวัตถุ โดยเฉพาะในเขตเมือง เช่นอย่างกรุงเทพมหานครไม่แพ้เมืองใหญ่ ๆ ในโลก โครงสร้างการผลิตเปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างรวดเร็ว การส่งออกและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเด่นหน้าอย่างเต็มที่

จนประเทศไทยกลายเป็นชุมชนหนึ่งในระบบเศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจไทยก้าวไปอย่างรวดเร็ว จนสามารถผลักดันระดับฐานะเศรษฐกิจไทยให้พ้นจากประเทศที่มีรายได้ระดับต่ำสู่ประเทศกำลังพัฒนาที่มีรายได้ปานกลาง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๒๔) เมื่อตอนช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ (๒๕๓๐-๒๕๓๔) ชนชั้นนำของรัฐคาดว่าไทยกำลังจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (Newly Industrialized Country: NIC) อีกในไม่ช้า แต่สุดท้ายก็ล้มเหลวด้วยวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในปี ๒๕๔๐

แนวทางการพัฒนาประเทศของรัฐที่ผ่านมา จึงไม่สามารถแก้ปัญหาพื้นฐานของชุมชนอันหลากหลายในสังคมไทยอย่างจริงจังได้ สังคมชนบทล่มสลาย ความสำเร็จที่รัฐชื่นชมกลับกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยก้าวสู่วิกฤตปัญหาต่าง ๆ มากมายหลายด้านที่ “ทันสมัยแต่ไม่พัฒนา” (Jacobs, 1971) เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำของกลุ่มคนในสังคม ปัญหาความยากจนและการแย่งชิงทรัพยากรในชนบท ปัญหาการว่างงาน ยาเสพติด โสเภณี ปัญหาความตกต่ำของสถาบันทางสังคม ปัญหาการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิต ปัญหาค่านิยมทางวัตถุนิยมได้ลัทธิบริโภคนิยม ปัญหาสิทธิมนุษยชน/สิทธิชุมชน ปัญหาการขาดมิติทางจิตวิญญาณที่ช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ หรือมนุษย์กับธรรมชาติเป็นไปอย่างสมดุล (วิทยากร เชียงกูล, ๒๕๕๖; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๙) สิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๗ รัฐต้องออกมายอมรับด้วยตนเองว่าการพัฒนาที่ผ่านมาล้มเหลว ด้วยประโยคที่ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๐) เศรษฐกิจดีไม่จริง เป็นภาพลวงตา เกิดวิกฤตการณ์หนี้สินจากโครงสร้างการพัฒนาที่เสียสมดุลเชิงเศรษฐกิจระหว่างรายได้กับรายจ่ายของคนชนบทที่มีจำนวนมากถึง ๒ ใน ๓ ของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๙)

ปัญหาวิกฤตอันเกิดจากการพัฒนาของรัฐที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราสูง และสร้างความทันสมัยในเขตเมืองอย่างรวดเร็วท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ สังคมไทยจึงตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๖; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๙) ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ต่าง ๆ มากมาย ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ เชื่อมโยงกันทั้งหมด เศรษฐกิจไทยได้เปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปสู่ “เศรษฐกิจยุคใหม่” ของสังคมโลก ที่ต้องใช้ความก้าวหน้าของฐานความรู้ และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ เป็นปัจจัยในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของแต่ละประเทศ ดังนั้นความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และนวัตกรรม จึงกลายเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ความไม่เท่าทันในการพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงบริบทสังคมและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน ทำให้ปัญหาความไม่มั่นคงในชีวิตยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แม้ต่อมาจะได้มีการอัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙-๑๐-๑๑ จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (๒๕๖๐-๒๕๖๔) ซึ่งกำลังใช้อยู่ในปัจจุบันแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีการใช้นโยบายเปิดเสรีเศรษฐกิจการค้า การลงทุน และการเงิน อย่างเต็มที่โดยไม่จำแนกและไม่ระวัง จนประเทศชาติตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบในกระบวนการโลกาภิวัตน์ อีกทั้งการใช้นโยบายประชานิยมที่เสมือนแจกเงินในรูปแบบให้เงินอุดหนุนหรือรายจ่ายสาธารณะผ่านนโยบายการคลังให้กับประชาชนท่ามกลางกระแสสำนักบริโภคนิยมที่ครอบงำสังคมไทย จนเกิดการบริโภคจับจ่ายใช้สอยเกินความพอดี นำมาซึ่งภาวะหนี้สินกับประชาชนชั้นกลางและรากหญ้าเพิ่มพูนขึ้นอย่างมาก การทำนโยบายแบบนี้จึงมีเนื้อหาไปทำลายพื้นฐานและศักยภาพแห่งการพึ่งตนเองของชุมชนอันหลากหลายในสังคมไทย ความพอเพียงจึงเกิดขึ้นไม่ได้ นโยบายประชา

นิยมถือเป็นนโยบายที่สวนทางกับหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน (วิวัฒน์ชัย อรรถการ, ๒๕๕๓)

ภาครัฐจึงได้นำหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในหลายระดับ ทั้งเป็นหลักการบริหารเศรษฐกิจมหภาคและการกำหนดนโยบายภาครัฐที่ยั่งยืน ภาคธุรกิจเอกชนได้เริ่มมีการให้ความสนใจหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น ในกระแสแนวความคิดสากลว่าด้วยธุรกิจต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๔) เช่นเดียวกันกับภาคชุมชนอย่างสหกรณ์การเกษตรบางแห่งและวิสาหกิจชุมชนหลายแห่งได้ยึดหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเพิ่มมูลค่าในการผลิตสินค้าของชุมชน เช่น สินค้า ๑ ตำบล ๑ ผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP)

ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนได้พยายามนำหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ระดับหนึ่ง ซึ่งต้องขับเคลื่อนบนพื้นฐานของคุณธรรมและภูมิปัญญาในสังคมและชุมชนนั้น ๆ คำถามสำคัญ คือ จะสามารถขับเคลื่อนประยุกต์ใช้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในทางปฏิบัติได้อย่างไร

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การวิจัยเรื่องนี้จึงเลือกเอาชุมชนชาวพุทธสันตือโสภในเศรษฐกิจชุมชนราชธานีโสภเป็นกรณีศึกษา ทั้งนี้เพราะการเกิดขึ้นของสำนักสันตือโสภยึดหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ซึ่งสอดคล้องกับหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี มาเป็นแนวคิดหลักในการดำเนินชีวิต การจัดตั้งกลุ่มประเพณีปฏิบัติตน ยึดมั่นในศีลธรรมตามหลักพุทธศาสนาของชาวอโสภในเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองโดยอุทิศตนประกอบกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มได้ดำเนินให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แก่สังคมไทยอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า ๓๐ ปีแล้ว

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. ศึกษาการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม

๒. ศึกษาการปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชน ตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม

๓. จัดทำข้อเสนอแนะการประยุกต์ต่อธุรกิจชุมชนและต่อนโยบายสาธารณะที่ยึดหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ทั้งปลายเปิดและปลายปิด โดยแบ่งเป็นขอบเขตด้านต่าง ๆ ได้แก่

๑. ด้านเนื้อหา ศึกษาการรับรู้และการปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม

๒. ด้านพื้นที่ ราชธานีโสภ จังหวัดอุบลราชธานี

๓. ด้านกลุ่มตัวอย่าง ชาวราชธานีโสภผู้ที่ไม่ได้มีสถานะเป็นนักเรียน มุ่งเน้นประเด็นของระดับการรับรู้ และการปฏิบัติตนในชุมชน โดยนำหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง และหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมมาประยุกต์ใช้ในเศรษฐกิจชุมชน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การรับรู้ หมายถึง การมีความรู้และการมีความเข้าใจในหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและ/หรือหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักคิดที่มีหลักการและอุดมการณ์ เพื่อช่วยพัฒนาชีวิตมนุษย์และสังคมไปสู่ความยั่งยืน โดยเริ่มจากที่ตัวบุคคล เชื่อมโยงเป็นลำดับจนขยายสู่ประเทศชาติ ยึดหลักทางสายกลาง ภายใต้หลักคิดการรู้จักประมาณตน มีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันสามารถก้าวทันโลกาภิวัตน์ โดยมีความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

เศรษฐกิจบุญนิยม หมายถึง เศรษฐกิจที่ตรงข้ามกับทุนนิยม มีพื้นฐานมาจากหลักพุทธศาสนาเรื่องมรรคองค์ ๘ อาศัยการเสียสละเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์และสัตว์โลก และการเสียสละนี้ถือเป็นกำไร

การปฏิบัติตน หมายถึง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจในชุมชนราชธานีอโศกอย่างเป็นจริงอย่างเป็นรูปธรรม

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมการผลิต/การใช้สอยหรือการบริโภค/การแบ่งปันหรือการแจกจ่ายหรือการขาย ซึ่งทำให้มีงานทำ มีรายได้ และส่งเสริมความก้าวหน้าอยู่ดีกินดีของเศรษฐกิจชุมชน

คุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักพุทธเศรษฐศาสตร์ ๖ ด้าน หมายถึง คุณธรรมจริยธรรม การพึ่งตนเอง สำนักสาธารณะ การแบ่งปัน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความยินดี ความสุข

สาธารณโภคี หมายถึง ระบบสังคมหนึ่งที่ทรัพยากรสมบัติเป็นส่วนรวม แบ่งกันกินแบ่งกันใช้ ทุกคนต่างร่วมกันร่วมใช้ในของส่วนกลาง โดยคนในสังคมสาธารณโภคีไม่ว่าประกอบสัมมาอาชีพใดเมื่อเกิดผลผลิตหรือผลได้ต้องเอามารวมกันเป็นส่วนกลาง โดยมีหลักประกันในเรื่องของปัจจัย ๔ ภายในชุมชนและอยู่ร่วมกันด้วยความเมตตาอย่างแท้จริง

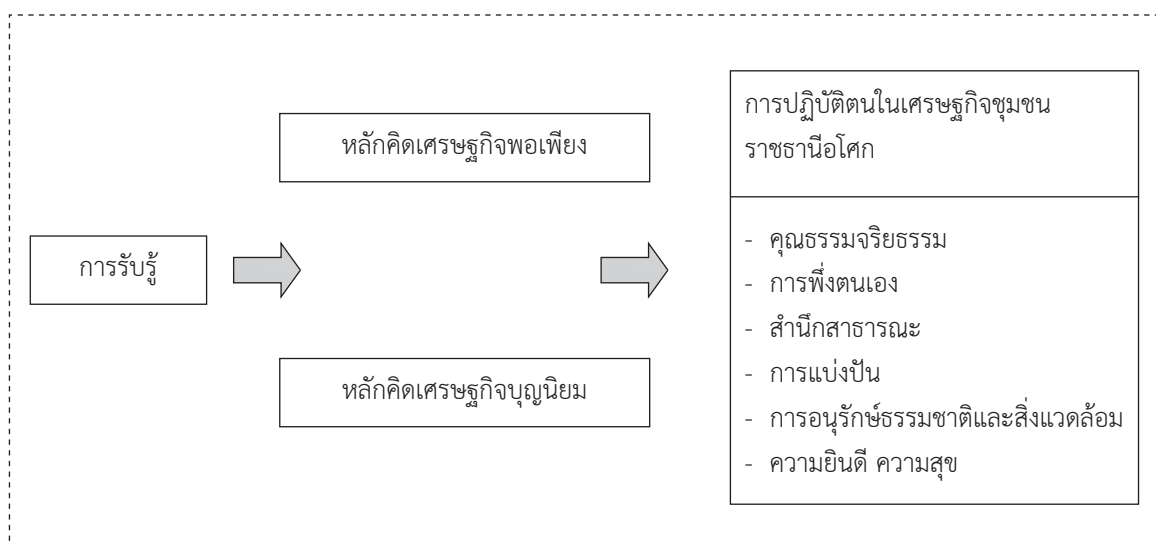
ชาวอโศก หมายถึง กลุ่มคนที่นับถือศาสนาพุทธ ศึกษาและปฏิบัติตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยมีสมณะโพธิรักษ์คือผู้ก่อตั้งสำนักสันตอโศก มีการใช้ชีวิตทำงาน ใช้ทรัพยากรร่วมกันตามแนวบุญนิยม และมีชุมชนเครือข่าย กระจายอยู่ทั่วประเทศ

นโยบายสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมของรัฐบาลที่มีพื้นฐานจากความต้องการของประชาชน เพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อน ตอบสนองความต้องการ โดยมีประโยชน์ของสาธารณะเป็นที่ตั้ง ต้องดำเนินการหรือไม่ดำเนินการภายใต้ข้อบัญญัติของกฎหมาย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้ พิจารณาว่าการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม จะนำไปสู่การปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนชาวอโศก โดยสำรวจชาวชุมชนราชธานีอโศก จากระดับการเสียสละและการผูกพันทางศีลธรรม (Moral Commitment) ตามหลักความดีงามของพระพุทธศาสนา ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม การพึ่งตนเอง สำนักสาธารณะ การแบ่งปัน การอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และความยินดี ความสุข

แผนภูมิ กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของการสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นฆราวาสและเป็นสมาชิกของชุมชนราชธานีโอศก รวมถึงการสังเกตการณ์ (Observation) ในกิจการและกิจกรรมต่าง ๆ ในเศรษฐกิจของชุมชนราชธานีโอศก

เครื่องมือในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิดในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๖๖ ชุด โดยแบบสอบถามแต่ละชุดแบ่งเป็น ๕ ส่วน ดังนี้ ๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ๒) แบบสอบถามด้านการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง ๓) แบบสอบถามด้านการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ๔) แบบสอบถามการปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชน ๕) ความคิดเห็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๔ ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ คน ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มประชากรเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น ๐.๙๗

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

๑. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นชาวโอศกที่เป็นชาวราชธานีโอศกจำนวน ๑๖๖ คน ประกอบด้วยผู้หญิง (ร้อยละ ๗๒.๙๐) มากกว่าผู้ชาย (ร้อยละ ๒๗.๑๐) ช่วงอายุที่มากที่สุดคือ ๕๖-๖๕ ปี (ร้อยละ ๒๙.๕๐) การศึกษามีระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ ๓๑.๙๐) เป็นผู้ที่ย้ายมาในชุมชนราชธานีโอศกประจำ (ร้อยละ ๖๖.๓๐) ไม่ได้ย้ายมา (ร้อยละ ๓๓.๗๐) ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือรู้จักราชธานีโอศก ๑-๕ ปี มากที่สุด (ร้อยละ ๒๕.๓๐) ชาวโอศกส่วนใหญ่มีหน้าที่ประจำในฐานะงานต่าง ๆ ภายในชุมชนราชธานีโอศก (ร้อยละ ๖๕.๗๐)

การสำรวจหน้าที่ประจำในฐานะงานได้จากคำถามปลายเปิดที่ให้อิสระแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีหน้าที่ในฐานะงานประจำในราชธานีโอศก (ร้อยละ ๖๕.๖๖) โดยฐานะงานที่กลุ่มตัวอย่างได้ปฏิบัติเป็นประจำมีทั้งหมด ๓๑ ฐานะงานด้วยกัน ฐานะงาน ๔ อันดับแรกที่มีสมาชิกจำนวนมาก ได้แก่ กสิกรรมไร้สารพิษ (ร้อยละ ๒๐.๑๘) ครั้วกลาง (ร้อยละ ๑๗.๔๓) อุทยานบุญนิยม (ร้อยละ ๑๕.๖๐) และการศึกษาบุญนิยม (ร้อยละ ๑๓.๗๖)

การสำรวจกิจกรรมในชุมชนราชธานีโอศกที่กลุ่มตัวอย่างมักเข้าร่วมเป็นประจำ จากคำถามปลายเปิดกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีกิจกรรมในชุมชนราชธานีโอศกที่เข้าร่วมเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๗.๙๕) ทั้งหมด ๗ กิจกรรม กิจกรรม ๔ อันดับแรกที่มีสมาชิกจำนวนมากเข้าร่วม ได้แก่ กิจกรรมทำวัตรเช้าทุกครั้ง (ร้อยละ ๓๔.๙๓) ฟังการบรรยายธรรม (ร้อยละ ๒๓.๒๙) ทำวัตรเฉพาะเช้าหรือเย็น (ร้อยละ ๑๘.๔๙) และเป็นอาสาสมัครเมื่อชุมชนมีการจัดอบรม (ร้อยละ ๑๙.๒๓)

การสำรวจรายได้ต่อเดือนโดยประมาณด้วยคำถามปลายเปิดพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่มีรายได้ (รายได้ ๐ บาท) (ร้อยละ ๓๔.๓๐) ในส่วนของผู้ที่มีรายได้ส่วนมาก มาจากเงินสวัสดิการผู้สูงอายุ (ร้อยละ ๒๗.๕๒) ด้านการใช้จ่ายจากรายได้ประจำเดือนพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้พอดีกับรายจ่าย (ร้อยละ ๕๖.๖๐)

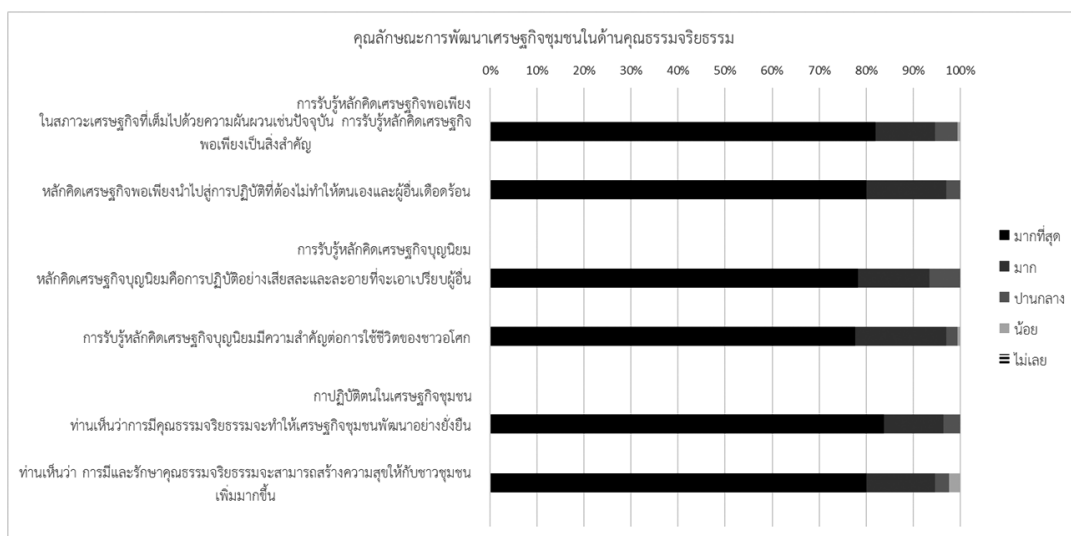
การสำรวจเงินออมและหนี้สินด้วยคำถามปลายเปิดพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินออมเดือนละ ๕๐๐ บาท (ร้อยละ ๑๖.๒๘) กลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่มีหนี้สินเลย (ร้อยละ ๘๙.๘๐)

๒. วิเคราะห์การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมของชาวอโศกกับการปฏิบัติตามในเศรษฐกิจชุมชนราชธานีอโศก ต่อคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ผู้วิจัยได้แบ่งคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตามหลักพุทธเศรษฐศาสตร์เป็น ๖ ประการ คือ

คุณธรรมจริยธรรม การพึ่งตนเอง การสำนึกสาธารณะและเสียสละ การแบ่งปัน การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความยินดี ความสุข ในที่นี้จะนำเสนอความคิดเห็นของชาวอโศกโดยจำแนกตามคุณลักษณะ ทั้ง ๖ ประการดังต่อไปนี้

๒.๑ ความคิดเห็นของชาวราชธานีอโศกเกี่ยวกับการรับรู้และการปฏิบัติตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวอโศก ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านคุณธรรมจริยธรรม

ภาพที่ ๑ การรับรู้และการปฏิบัติตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวอโศก ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านคุณธรรมจริยธรรม

จากภาพที่ ๑ พบว่า ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุดในทุกเรื่อง โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงเศรษฐกิจบุญนิยม และการปฏิบัติตามในเศรษฐกิจชุมชนทำให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม กล่าวคือ

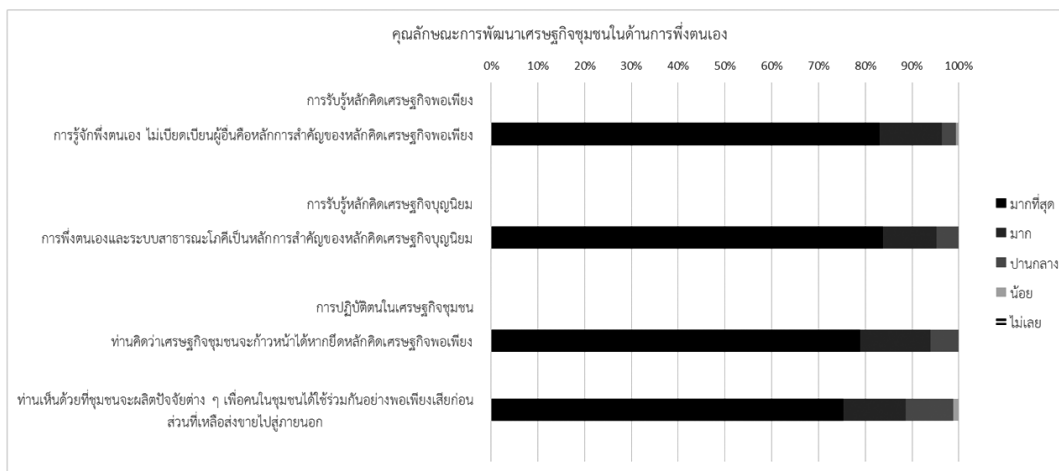
การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม ชาวราชธานีอโศก ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๑.๙๐ เห็นว่าการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งสำคัญ

รองลงมาร้อยละ ๘๐.๑๐ เห็นว่า หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่การไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมที่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๘.๓๐ เห็นว่า คือการปฏิบัติอย่างเสียสละและละอายที่จะเอาเปรียบผู้อื่น รองลงมา ร้อยละ ๗๗.๗๐ เห็นว่า มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตของชาวอโศก

การปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนที่สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม ขวราชธานีโอศส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๓.๗๐ เห็นว่า ทำให้เศรษฐกิจชุมชนพัฒนาอย่างยั่งยืน รองลงมาร้อยละ ๘๐.๑๐ เห็นว่า สามารถสร้างความสุขให้กับชาวชุมชนเพิ่มมากขึ้น

๒.๒ ความคิดเห็นของชาวราชธานีโอศ เกี่ยวกับการรับรู้และการปฏิบัติตนตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวโอศ ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการพึ่งตนเอง

ภาพที่ ๒ การรับรู้และการปฏิบัติตนตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวโอศ ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการพึ่งตนเอง

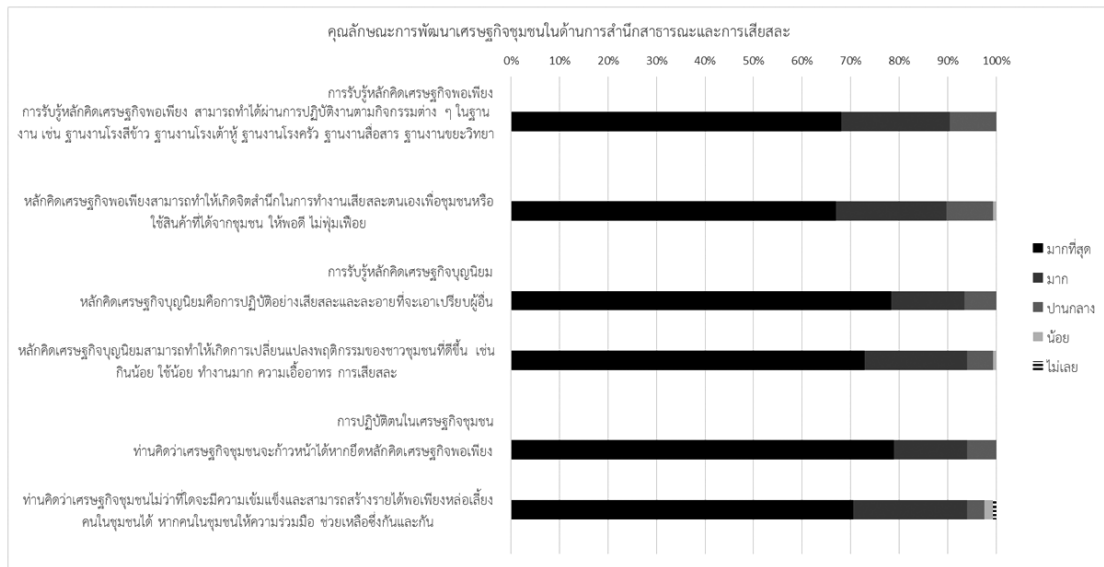
จากภาพที่ ๒ พบว่า ชาวราชธานีโอศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพึ่งตนเองมากที่สุดในทุกเรื่อง โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจบุญนิยม และการปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนทำให้เกิดการพึ่งตนเอง กล่าวคือ

การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับการพึ่งตนเอง ชาวราชธานีโอศส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๓.๑๐ เห็นว่า การรู้จักพึ่งตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่นคือหลักการสำคัญ

การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมที่สอดคล้องกับการพึ่งตนเอง ชาวราชธานีโอศส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๓.๗๐ เห็นว่า การพึ่งตนเองและระบบสาธารณะโภคิเป็นหลักการสำคัญ

การปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนที่สอดคล้องกับการพึ่งตนเอง ชาวราชธานีโอศส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๘.๙๐ เห็นว่า เศรษฐกิจชุมชนจะก้าวหน้าได้หากยึดหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาร้อยละ ๗๕.๓๐ เห็นว่า ชุมชนควรผลิตปัจจัยต่าง ๆ เพื่อคนในชุมชนได้ใช้ร่วมกันอย่างพอเพียงส่วนที่เหลือส่งขายไปสู่ภายนอก

๒.๓ ความคิดเห็นของชาวราชธานีโอศ เกี่ยวกับการรับรู้และการปฏิบัติตนตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวโอศ ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการสำนึกสาธารณะและการเสียสละ

ภาพที่ ๓ การรับรู้และการปฏิบัติตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวอโศก ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการสำนึกสาธารณะและการเสียสละ

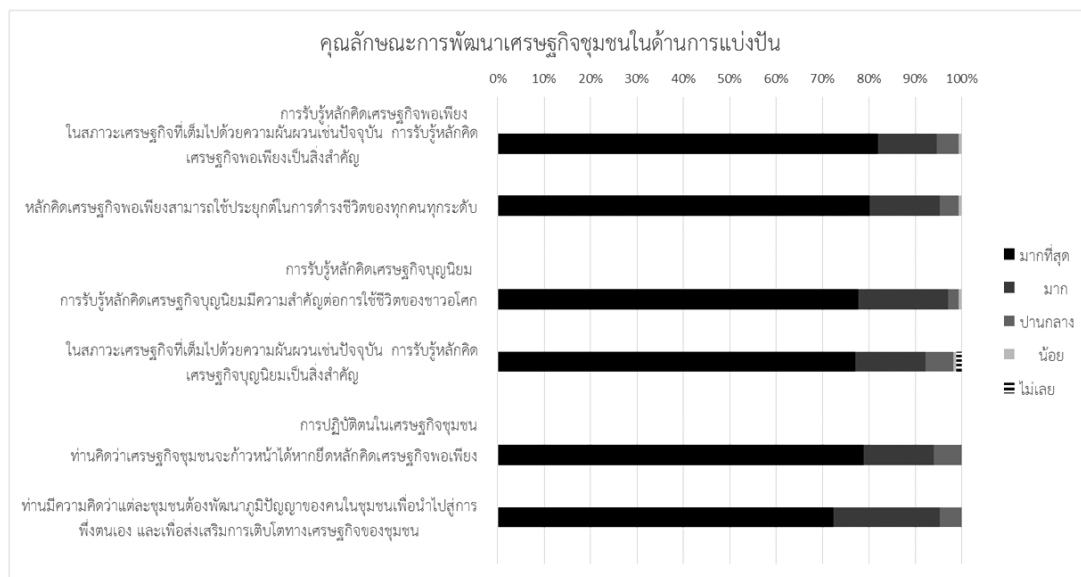
จากภาพที่ ๓ พบว่า ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเสียสละมากที่สุดในทุกเรื่อง โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจบุญนิยม และการปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนทำให้เกิดการสำนึกสาธารณะและการเสียสละ กล่าวคือ

การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับการสำนึกสาธารณะและการเสียสละ ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๘.๑๐ เห็นว่า สามารถทำได้ผ่านการปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่าง ๆ ในฐานงาน รองลงมา ร้อยละ ๖๖.๕๐ เห็นว่า สามารถทำให้เกิดจิตสำนึกในการทำงานเสียสละตนเองเพื่อชุมชน ให้พอดี ไม่ฟุ่มเฟือย

การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมที่สอดคล้องกับการสำนึกสาธารณะและการเสียสละ ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๘.๓๐ เห็นว่า คือการปฏิบัติอย่างเสียสละและละอายที่จะเอาเปรียบผู้อื่น รองลงมา ร้อยละ ๗๒.๕๐ เห็นว่า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของชาวชุมชนที่ดีขึ้น

การปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนที่สอดคล้องกับการสำนึกสาธารณะและการเสียสละ ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๘.๕๐ เห็นว่า เศรษฐกิจชุมชนจะก้าวหน้าได้หากยึดหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา ร้อยละ ๗๐.๕๐ เห็นว่า เศรษฐกิจชุมชนไม่ว่าที่ใดจะมีความเข้มแข็งและสามารถสร้างรายได้พอเพียงหล่อเลี้ยงคนในชุมชนได้ หากคนในชุมชนให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๒.๔ ความคิดเห็นของชาวราชธานีอโศกเกี่ยวกับการรับรู้และการปฏิบัติตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวอโศก ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการแบ่งปัน

ภาพที่ ๔ การรับรู้และการปฏิบัติตนตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในเศรษฐกิจชุมชนชาวโอศ ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการแบ่งปัน

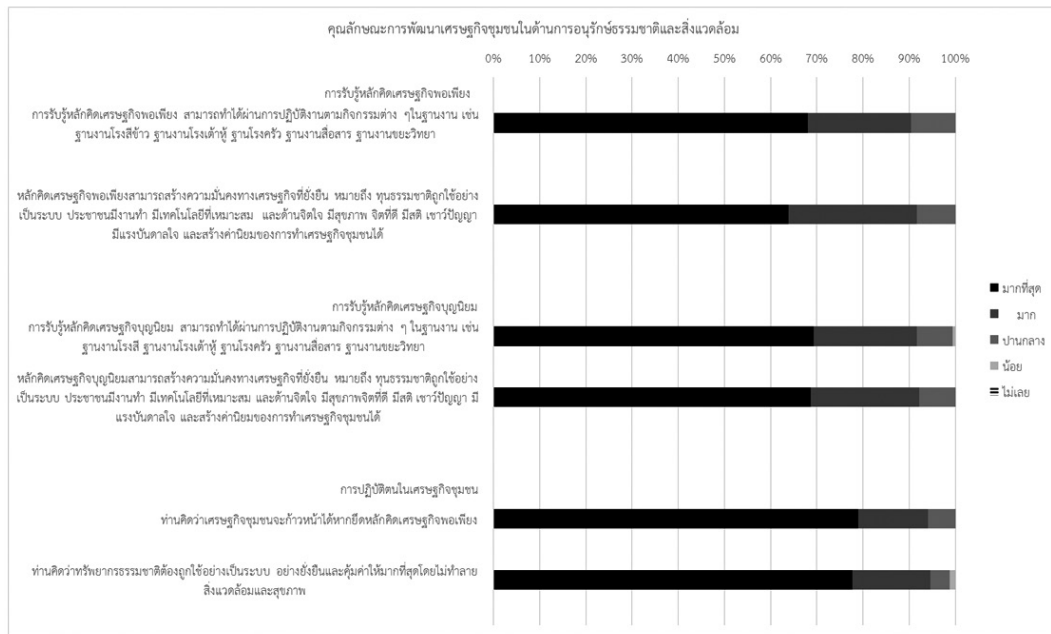
จากภาพที่ ๔ พบว่า ชาวราชธานีโอศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการแบ่งปันมากที่สุดในทุกเรื่อง โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียง และการปฏิบัติตนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนราชธานีโอศทำให้รู้จักการแบ่งปัน กล่าวคือ

การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับการแบ่งปัน ชาวราชธานีโอศส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๑.๕๐ เห็นว่า หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งสำคัญ รองลงมา ร้อยละ ๘๐.๑๐ เห็นว่า สามารถใช้ประยุกต์ในการดำรงชีวิตของทุกคน ทุกระดับ

การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับการแบ่งปัน ชาวราชธานีโอศส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๗.๗๐ เห็นว่า มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตของชาวโอศ รองลงมา ร้อยละ ๗๗.๑๐ เห็นว่า หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งสำคัญ

การปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนที่สอดคล้องกับการแบ่งปัน ชาวราชธานีโอศส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๘.๕๐ เห็นว่า เศรษฐกิจชุมชนจะก้าวหน้าได้หากยึดหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา ร้อยละ ๗๒.๓๐ เห็นว่า ชุมชนในประเทศไทยแต่ละชุมชนต้องพัฒนาภูมิปัญญาของคนในชุมชนเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง และเพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชน

๒.๕ ความคิดเห็นของชาวราชธานีโอศ เกี่ยวกับการรับรู้และการปฏิบัติตนตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง ในเศรษฐกิจชุมชนชาวโอศ ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ ๕ การรับรู้และการปฏิบัติตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวอโศก ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากภาพที่ ๕ พบว่า ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุดทุกเรื่อง โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจบุญนิยม และการปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนเป็นแนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ กล่าวคือ

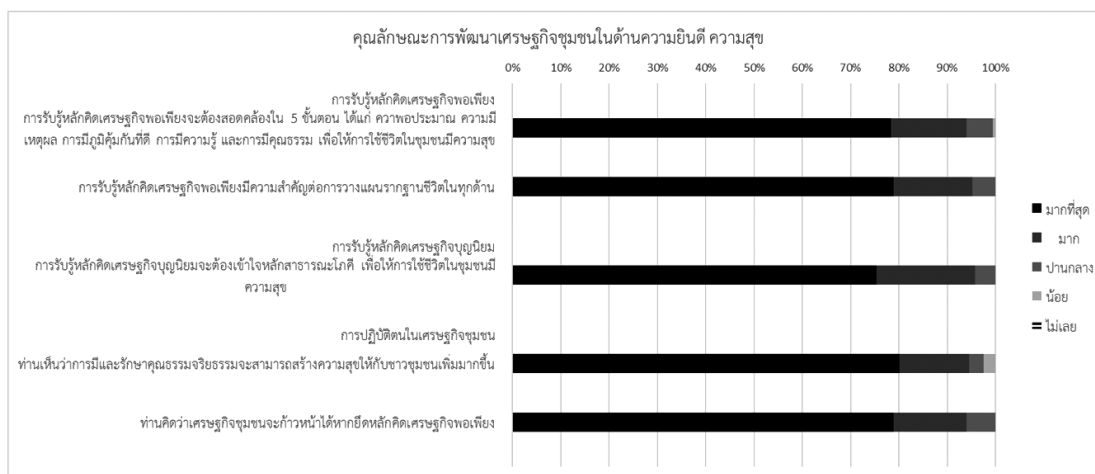
การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๘.๑๐ เห็นว่า สามารถทำได้ผ่านการปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่าง ๆ ในฐานงาน รองลงมาร้อยละ ๖๓.๕๐ เห็นว่า สามารถสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และด้านจิตใจ (มีสุขภาพจิตที่ดี มีสติ เคารพปัญญา มีแรงบันดาลใจ) และสร้างค่านิยมของการทำเศรษฐกิจชุมชนในชุมชนราชธานีอโศกได้

การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๙.๓๐ เห็นว่า สามารถทำได้ผ่านการ

ปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่าง ๆ ในฐานงาน รองลงมาร้อยละ ๖๘.๗๐ เห็นว่า สามารถสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนด้านจิตใจ และสร้างค่านิยมของการทำเศรษฐกิจชุมชนได้เช่นเดียวกับหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๘.๕๐ เห็นว่า เศรษฐกิจชุมชนจะก้าวหน้าได้หากยึดหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมาร้อยละ ๗๗.๗๐ เห็นว่า ทรัพยากรธรรมชาติต้องถูกนำไปใช้อย่างเป็นระบบยั่งยืน และคุ้มค่าให้มากที่สุด โดยไม่ต้องทำลายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

๒.๖ ความคิดเห็นของชาวราชธานีอโศกเกี่ยวกับการรับรู้และการปฏิบัติตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวอโศก ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านความยินดี ความสุข

ภาพที่ ๖ การรับรู้และการปฏิบัติตนตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยม ในเศรษฐกิจชุมชนชาวอโศก ตามคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านความยินดี ความสุข

จากภาพที่ ๖ พบว่า ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความยินดี ความสุขมากที่สุดในทุกเรื่อง โดยเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจบุญนิยม และการปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนเป็นแนวทางให้ชีวิตมีความยินดี ความสุข กล่าวคือ

การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับความยินดี ความสุข ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๘.๔๐ เห็นว่า มีความสำคัญต่อการวางแผนรากฐานชีวิตในทุกด้าน รองลงมาร้อยละ ๗๘.๓๐ เห็นว่า จะต้องสอดคล้องใน ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี การมีความรู้ และการมีคุณธรรม เพื่อให้การใช้ชีวิตในชุมชนมีความสุข

การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมที่เกี่ยวข้องกับความยินดี ความสุข ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๕.๓๐ เห็นว่า จะต้องเข้าใจหลักสาธารณะโภคี เพื่อให้การใช้ชีวิตในชุมชนมีความสุข

การปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับความยินดี ความสุข ชาวราชธานีอโศกส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๐.๑๐ เห็นว่า การมีและรักษาคุณธรรมจริยธรรมจะสามารถ

สร้างความสุขให้กับชาวชุมชนเพิ่มมากขึ้น รองลงมาร้อยละ ๗๘.๔๐ เห็นว่า เศรษฐกิจชุมชนจะก้าวหน้าได้หากยึดหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะในการประยุกต์ต่อนโยบายสาธารณะและธุรกิจชุมชนที่ยึดหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง

จากข้อมูลทั่วไปทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า ชุมชนราชธานีอโศกเน้นที่การเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค และมีการถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการบูรณาการกับวิถีชีวิตของชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยการจำหน่ายสินค้าชุมชน อาหารมังสวิรัตของชุมชนที่อุทยานบุญนิยมและของเครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษที่อุทยานบุญนิยม มีโรงเรียนสัมมาสิกขาราชธานีอโศกเป็นการศึกษาทางเลือก เปิดสอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน มีความสอดคล้องกับการให้ความหมายลักษณะชุมชนของชาวอโศกโดย ประเวศ วะสี (๒๕๓๐) กล่าวคือ ความสำคัญของขบวนการสันติอโศกไม่ได้อยู่ที่การกินมังสวิรัต แต่อยู่ที่การสร้างชุมชนที่มีศีลเป็นระบบชีวิต ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ ไม่กดขี่ขูดรีด ไม่ทำโดยหวังกำไร แต่แบ่งปันช่วยเหลือด้วยบุญนิยมทำให้ชุมชนสงบร่มเย็น

เมื่อวิเคราะห์การรับรู้หลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมของชาวอโศกกับการปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนราชธานีอโศก ต่อคุณลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน อาจกล่าวได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการรับรู้และการปฏิบัติตนในเศรษฐกิจชุมชนตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมในระดับมากที่สุดทุกด้าน เพราะสมณะโพธิรักษ์ ผู้นำทางจิตวิญญาณของชาวอโศกได้ยึดและเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาตนเองแบบบุญนิยมที่มีระบบสาธารณโภคีเป็นหลักของการอยู่ร่วมกันในชุมชน ผ่านการปฏิบัติ งานเขียน คำเทศน์ ต่างกรรมต่างวาระ และสื่ออื่น ๆ ได้กล่าวยกย่องหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ ๙ อยู่เสมอ อีกทั้งสมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญกับการถือศีลและปฏิบัติธรรมเป็นหลัก และทุกคนที่ต้องการอาศัยอยู่ในชุมชนนี้จะต้องยอมรับการมีชีวิตแบบเรียบง่ายภายใต้ระบบบุญนิยม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม (๒๕๕๗) ที่ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนปทุมอโศก จังหวัดนครปฐม เห็นได้ว่าหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักคิดเศรษฐกิจบุญนิยมมีแก่นแท้อันเป็นหัวใจสำคัญอันเดียวกัน สอดคล้องกับหลักคิดพุทธเศรษฐศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญ (ประเวศ วะสี, ๒๕๓๐; วลัยธา สุพรรณธริกา, ๒๕๕๕) ดังปรากฏในงานวิจัยของ พระวิทยา ญาณसार (คัมภีร์ราษฎร์) (๒๕๕๔) ที่ศึกษาความสอดคล้องของหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักพุทธธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม คือ หลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ ๔ ประการ อันเป็นหลักการดำเนินชีวิตให้เกิดความพอเพียงอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ของการวิจัยเรื่องนี้พบว่า การปฏิบัติตนอย่างเอาใจจริงเอาใจ อย่างมีพันธะผูกพันทางศีลธรรมของชาวอโศกในชุมชนบุญนิยม สามารถทำให้เศรษฐกิจชุมชนบุญนิยมพึ่งตนเองได้ตรงนี้คือ “บุญนิยม” ซึ่ง

งานวิจัยที่ยืนยันในทำนองเดียวกัน เช่น งานวิจัยปริญญาเอกของ Heikkilä-Horn Marja-Leena (1997) ที่กล่าวถึงระบบทุนนิยมว่า มีการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบพอประมาณบนพื้นฐานของศาสนา ร่ำรวยทางจิตวิญญาณ เอื้อเพื่อทำงานมากขึ้นแต่เอาน้อย ปกป้องระบบนิเวศ ซึ่งยึดหลักการลงมือปฏิบัติตนจริง จริงจัง จับต้องได้ ตามหลักศีล หลักธรรมและหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง จนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ยึดเอาหลักธรรมนำการปฏิบัติตนเป็นกลุ่มเป็นก้อน จนกลายเป็น “เศรษฐกิจชุมชน” พึ่งตนเองได้ ดังเช่น ผลการศึกษาความเข้มแข็งตามแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจของชาวพุทธของ สมหมาย สาดทรัพย์ (๒๕๕๒) พบว่าชุมชนบุญนิยมมีความเข้มแข็งของชุมชนสูง โดยมีปัจจัยด้านเศรษฐกิจชุมชน การศึกษาเรียนรู้ และศาสนาวัดนธรรมมีความเข้มแข็งในระดับสูง อีกทั้ง ๓ ปัจจัยยังเกี่ยวโยงกัน โดยที่ชุมชนชาวอโศกมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติตนอย่างรวมหมู่โดยยึดหลักสามัคคีธรรมทั้งเศรษฐกิจชุมชนโดยรวมในครรลองพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งการปฏิบัติอย่างแท้จริง

ส่วน “เศรษฐกิจพอเพียง” นั้น ให้แต่ละปัจเจกบุคคลดำเนินการตามความเชื่อมั่น ตามศรัทธา ตามเงื่อนไขและศักยภาพของแต่ละคนเป็นสำคัญ อาจรวมเป็นกลุ่มชุมชนจนเกิดพลังการเปลี่ยนแปลงได้ภายใต้ลักษณะเฉพาะอื่น ๆ ด้วย เป็นปัจจัยบวกเสริมเข้ามา เช่น กรณีสหกรณ์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี กรณีชุมชนชาวไทยภูเขาในภาคเหนือ

การปฏิบัติตนของชาวอโศกและเนื้อหาการจัดการของชุมชนนี้น่าจะเป็นแบบอย่างสำหรับองค์กรธุรกิจที่ยึดหลักความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในเชิงการดูแลสิ่งแวดล้อมและด้านคุณธรรม อีกทั้งส่วนที่อาจประยุกต์เป็นกรณีที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สำหรับพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในฐานะนโยบายสาธารณะที่ยึดหลักพุทธเศรษฐศาสตร์ตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมต่อไป โดยชาวบุญนิยมให้แนวคิดสะท้อนกลับว่าการทำงาน

และตีมูลค่าเป็นเงินแลกเปลี่ยนมานั้น สุดท้ายแล้วไม่เหลืออะไรให้สังคมและผู้อื่น แต่การทำงานโดยไม่ได้รับเงินเดือน อาศัยระบบสาธารณโภคีหล่อเลี้ยงผู้คนทั้งชุมชน หมายถึง การคืนให้รัฐ ให้สังคมด้วยการผลิตสินค้าราคาถูกหรือ การบริการทางสังคมอื่น ๆ (สาธารณโภคีเศรษฐกิจแบบใหม่, ๒๕๕๐) โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อนโยบายสาธารณะ ธุรกิจชุมชน ดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อนโยบายสาธารณะ ภาครัฐควรเป็นแกนกลางในการส่งเสริมและผลักดันการพัฒนาด้านให้สามารถพึ่งตนเองได้ เพิ่มส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะ คำนึงถึงความสุขของคนในชุมชนและเป้าหมายการลดความเหลื่อมล้ำ ด้วยการให้การสนับสนุนชุมชนที่สามารถเป็นแบบอย่างต่อการนำหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการเผยแพร่และส่งเสริมหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ ๙ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในการปฏิบัติตน ทำการพัฒนาความเป็นอยู่และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนทั้งเรื่องการเกษตรและเรื่องอื่น ๆ ในวิถีชีวิตจนประสบความสำเร็จ เป็นแบบอย่างที่ดีที่ควรนำมาใช้ให้เกิดผลอย่างกว้างขวางต่อไป สามารถเริ่มต้นด้วยการ

๑) จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการขยายเครือข่ายความรู้ที่สอดคล้องกับหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นต้นแบบในการปฏิบัติ

๒) กำหนดนโยบายที่สอดคล้องต่อกระบวนการปฏิบัติตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง จากการให้ความสำคัญกับผลสำเร็จของชุมชน/กลุ่มที่เป็นแบบที่ดี โดยกำหนดยุทธศาสตร์ที่สามารถส่งเสริมและผลักดันให้ประชาชนตระหนักถึงความยั่งยืนในเศรษฐกิจสังคมที่แท้จริง สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารภายใต้ความขาดแคลนหรือหลักการบริหารแบบคนจน

๓) จัดสรรหน่วยงานรัฐเพื่อรับผิดชอบโดยตรงอย่างจริงจัง เป็นระบบ เชื่อมโยงความร่วมมือจากภาคส่วนอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะต่อธุรกิจชุมชน การปฏิบัติตนของชาวโศกและเนื้อหาการจัดการของชุมชนนี้น่าจะเป็นแบบอย่างสำหรับองค์กรธุรกิจที่ยึดหลักความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในเชิงการดูแลสิ่งแวดล้อมและด้านคุณธรรม อีกทั้งส่วนที่อาจประยุกต์ การเรียนรู้สำหรับพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในฐานะนโยบายสาธารณะที่ยึดหลักพุทธเศรษฐศาสตร์ตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง ที่หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Heikkilä-Horn, M. L. (1997). *Buddhism with Open Eyes. Belief and Practice of Santi Asoke*. Bangkok: Fah Apha.
- Jacobs, N. (1971). *Modernization without development: Thailand as an Asian case study*. New York: Praeger Publishers.
- ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม. (๒๕๕๗). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนปฐมอโคก จังหวัดนครปฐม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ประเวศ วะสี. (๒๕๓๐). *สวนโมกข์ ธรรมกาย สันติอโศก. หมอชาวบ้าน*, ๙(๑๐๓), ไม่มีเลขหน้า.
- พระวิทยา ญาณสาโร. (คัมภีร์ราษฎร์). (๒๕๕๔). *ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม ที่ปรากฏใน คัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วลัญชา สุพรรณธริกา. (๒๕๕๕). *สังคมอุดมสุขที่ยั่งยืน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตร. วิทยาการ เชียงกูล. (๒๕๕๖, ๑๕ มกราคม). เศรษฐศาสตร์แนวใหม่ เพื่อชีวิตและระบบนิเวศที่สันติสุข. กรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๑, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/505908>.
- วิวัฒน์ชัย อัตถการ. (๒๕๕๓). *เศรษฐกิจการเมืองไทย ๒๕๔๔-๒๕๕๓ ยุค ๕ นายก*. กรุงเทพฯ: น้ำปิงใส.
- สมหมาย สาดทรัพย์. (๒๕๕๒). *ความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงของชาวพุทธ: ศึกษากรณีชุมชนศรีชะอโคก อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. (ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สาธารณโณศี เศรษฐกิจแบบใหม่. (๒๕๕๐). กรุงเทพฯ: ฟาอภัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๒๔). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๔๐). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๔๖). *การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย. ในการประชุมประจำปี ๒๕๔๖ การพัฒนาที่ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๑, จาก http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20150813133735.pdf.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๔๙). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๔). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.